12/01/2019

Ιερά Μονή Παναγίας Χρυσοκουρδαλιώτισσας

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Κύπρου / Ιερές Μονές

Η Ιερά Μονή Παναγίας Χρυσοκουρδαλιώτισσας, ένα γραφικό μεσαιωνικό κτίσμα, παρέμενε μέχρι πρόσφατα άγνωστη στον πολύ κόσμο της Κύπρου. Βρίσκεται στο χωριό Κούρδαλι, κοντά στο γνωστότερο χωριό Σπήλια, στην όμορφη περιοχή της Σολιάς. Το Κούρδαλι είναι ένα μικρό χωριό, αλλά ευλογημένο, καθώς και ιστορικό, διότι λαμπρύνεται με τον παλαιό και τόσο κατανυκτικό ναό της Υπεραγίας Θεοτόκου, που μέσα στα σπλάγχνα του αποθησαυρίζει οστά οσίων ανδρών και αγωνιστών της ελευθερίας της μαρτυρικής νήσου Κύπρου.

Το Μοναστήρι βρίσκεται μέσα σ’ ένα καταπληκτικό φυσικό περιβάλλον. Το ποταμάκι, που ρέει κατά μήκος της εκκλησίας, οι καρυδιές, η πυκνή συστάδα των πεύκων, οι αιωνόβιες και επιβλητικές ελιές, που το περιβάλλουν, καθώς και οι απόκοσμες φωνές των γλυκύλαλων πουλιών του δάσους, που ανυμνούν κι αυτά τον Θεό με τον τρόπο τους, σε κάνουν να νοιώθεις ότι βρίσκεσαι σε κάποια απόκοσμη σκήτη, σαν αυτές του Αγίου Όρους, που έχουνε την εκκλησία στο κέντρο και λιγοστά προσκτίσματα να την κυκλώνουν.

Τη Μονή έκτισε η οικογένεια Κούρδαλη, με πρωτοστατούντες τον ιεροδιάκονο Λέοντα Κούρδαλη και τον συγγενή του, πρωθιερέα Ιωάννη Κούρδαλη και χρονολογείται στα τέλη του15ου/αρχές του 16ου αιώνα. Πρόκειται γιά μία από τις πολλές περιπτώσεις ιδιωτικών μονυδρίων και ναών, που ανεγείρονται στην Κύπρο από κληρικούς ή λαϊκούς κατά την περίοδο της Βενετοκρατίας. Παλαιότερα ήταν ανδρικό μοναστήρι, εγκαταλείφθηκε όμως αργότερα, ίσως επί Τουρκοκρατίας, κι έτσι το καθολικό της Μονής χρησιμοποιήθηκε ως εκκλησία του μεταγενέστερου της Μονής οικισμού Κουρδάλων. Η προσκυνηματική εικόνα της Παναγίας Οδηγήτριας, 16ος αιώνας

Ο ναός είναι διαιρεμένος σε τρία κλίτη με ξύλινες κολώνες και δοκούς, οι οποίες ήταν διακοσμημένες. Σήμερα σώζονται μόνο τρείς από τις αρχικές αυτές δοκούς. Οι τοιχογραφίες του ναού, που συντηρήθηκαν μαζί με τον ναό από το Τμήμα Αρχαιοτήτων της Κύπρου, χρονολογούνται στο πρώτο μισό του 16ου αιώνα, αλλά πλείστες όσες έχουν δυστυχώς καταστραφεί. Σε πολύ κατάσταση διατηρούνται σήμερα αυτές στο ιερό Βήμα και σε κάποια άλλα σημεία του ναού. Στον νότιο τοίχο, στη γωνία, υπάρχει η γνωστή τοιχογραφία του Αποστόλου Βαρνάβα, ίσως η καλύτερη στην Κύπρο. Στον βόρειο τοίχο, υπάρχει η μεγαλοπρεπής τοιχογραφία του Αγίου Γεωργίου με σκηνές από το μαρτύριό του και τον κτήτορα της Μονής να δέεται στον Άγιο. Στο ιερό Βήμα σώζονται οι παραστάσεις του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, η Πλατυτέρα, οι Τρείς Ιεράρχες, μαζί με τους Κυπρίους Αγίους Σπυρίδωνα και Επιφάνιο. Ακόμα, η θυσία του Αβραάμ, ο Άγιος Στέφανος ο πρωτομάρτυρας, η φιλοξενία του Αβραάμ, και οι Κύπροι Άγιοι Ιωάννης ο Λαμπαδιστής και Αθανάσιος ο Πεντασχοινίτης. Στον δυτικό τοίχο υπάρχει μεγάλη τοιχογραφία της Σταύρωσης και ακολούθως τοιχογραφίες από τις Κυριακές του Πεντηκοσταρίου. Δεξιά των τοιχογραφιών του Πεντηκοσταρίου υπάρχει ἡ παράσταση της Ρίζας του Ιεσσαί και, αριστερά, η Παναγία ένθρονη, με τους Προφήτες που προφήτεψαν γι’ Αυτήν. Αξιόλογης τέχνης είναι και το επιχρυσωμένο

σκαλιστό τέμπλο με σπουδαίες και σπάνιες εικόνες. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η προσκυνηματική και θαυματουργή εικόνα της Παναγίας Οδηγήτριας του 16ου αιώνα (Δεξιοκρατούσα). Ένα ακόμη ξεχωριστό στοιχείο αυτού του ναού είναι τα στασίδια του, με τους σκαλιστούς δράκους στο πλάι, που χρονολογούνται κι αυτά στην περίοδο της Βενετοκρατίας.

Ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Μόρφου κ.Νεόφυτος, βλέποντας την ησυχία του τόπου, τον πόθο των κατοίκων της περιοχής, αλλά και τη δική μου συγκατάθεση αποφασίζει την ανασύσταση της Μονής. Έτσι, στις 14 Αυγούστου 2005, κατά τον εσπερινό της πανήγυρης, ανακοινώνει την απόφασή του αυτή, προτρέποντας όλους να δουλέψουν για τον σκοπό αυτό. Με τη Χάρη του Θεού, έχει ήδη ολοκληρωθεί η πρώτη φάση του έργου: Έγιναν έργα υδρομόνωσης του ναού και αναδιαμορφώθηκαν τα υφιστάμενα κτήρια, το παλαιό σχολείο του χωριού σε μοναχικό κελλί και το πρόχειρο καφενείο σε αρχονταρίκι. Με τη βοήθεια του Θεού έχει ολοκληρωθεί και η δεύτερη φάση, που αφορά στην επέκταση του Μοναστηριού, με τη δημιουργία κελλιών και βοηθητικών χώρων, για την εξυπηρέτηση κι άλλων μοναζουσών, αν η Παναγία το ευλογήσει.

Στη Μονή Χρυσοκουρδαλιώτισσας τηρείται το μοναστηριακό τυπικό σε όλες τις Ακολουθίες (Μεσονυκτικού, Όρθρου, Ωρών το πρωί, και του Εσπερινού και Αποδείπνου το απόγευμα). Ακόμη, κάθε Τετάρτη το απόγευμα ψάλλεται ο Παρακλητικός Κανόνας στην Υπεραγία Θεοτόκο, όπου οι πιστοί καταφεύγουν με ευλάβεια και δέονται στην Κυρία των Αγγέλων και την Προστασία των Χριστιανών. Καθόλη τη διάρκεια του έτους, η θεία Λειτουργία της Κυριακής τελείται δύο Κυριακές στο χωριό Σπήλια και μία στη Μονή. Ακόμη, τελείται σε κάθε εορτή της Υπεραγίας Θεοτόκου, κατεξοχήν και με πανηγυρικό τρόπο όμως στις 15 Αυγούστου, οπόταν εορτάζει ο ναός.

Αξιοσημείωτο γεγονός είναι ότι, όλοι όσοι έρχονται να προσκυνήσουν εδώ, στη Χάρη της Παναγίας μας, φεύγουν με μία πληρότητα πνευματική, μία ψυχική αγαλλίαση και ηρεμία. Αυτό αποτελεί τρανή απόδειξη της παρουσίας της Παναγίας, καθώς και των ευχών των κεκοιμημένων πατέρων, «των ενθάδε ευσεβώς κειμένων και εν ασκήσει διαλαμψάντων». Ο απλός κόσμος μαρτυρεί, ότι αυτή η εκκλησία, «κάτι κατέχει, που σε γαληνεύει και παρηγορεί». Διάφοροι εξάλλου προσκυνητές της Μονής μάς αφηγήθηκαν ποικίλες θαυματουργικές επεμβάσεις της Παναγίας Χρυσοκουρδαλιώτισσας, που αποτέλεσμα είχαν, τόσο την σωματική, όσο και την ψυχική ίαση τους.